

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МАРКЕТИНГУ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
БІЗНЕС-
СПІВРОБІТНИЦТВО
НА РИНКУ

Затверджено:
Протокол засідання кафедри
економіки, маркетингу та бізнес-
адміністрування
№ 1 від 26 серпня 2024 р.
Зав. кафедри ЕМБА

 В. П. Яновська

Викладач	Пилипенко Олена Віталіївна К. е. н., доцент
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	http://surl.li/eeoaaq
E-mail	pylypenkoov@gsuite.duit.edu.ua
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 телефон: +38095-837-60-12
Консультації	Середа – з 14 до 16, П'ятниця – з 16.00 до 17.00 м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 або за ZOOM посиланням http://surl.li/eeoobs
Офіційна назва освітньої програми	ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань, спеціальність	07 «Управління та адміністрування» 076 «Підприємництво та торгівля»
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова
Курс/ Семестр викладання	2 / 4
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS / 120 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 24 години / 4 години Практичні заняття – 20 годин / 4 години
Форма контролю	Залік

Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проєктор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	формування у студентів системи теоретичних знань і набуття практичних навичок щодо зміст діяльності та взаємодії ринкових агентів в процесі реалізації свої інтересів на сучасному ринку, включаючи різноманіття ринкових посередників у різних видах діяльності.
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Спеціальні компетентності (СК)	Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
Результати навчання	Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та інших комерційних структур.

ЧОМУ ВАЖЛИВИЙ КУРС:

Ринкова економіка представлена в реальності не як абстрактний механізм, а як достатньо велика кількість господарюючих суб'єктів, що взаємодіють на ринку, часто суперничають, конкурують, але часто є партнерами, клієнтами, контрагентами. Діяльність господарюючих суб'єктів на зовнішньому ринку має певну специфіку та часто вимагає послуг спеціалізованих фірм-посередників, що забезпечують реалізацію економічних інтересів підприємства-виробника на ринку та обслуговують економічну діяльність господарюючого суб'єкта (експедитори, консигнатори, біржі, аукціони тощо). Курс «Бізнес-співробітництво на ринку» знайомить студента із різноманіттям ринкових агентів, їх роллю в організації взаємодії виробника та споживача, основними економічними принципами, функціями, особливостями організації їх діяльності, «нішами» ринку, розкриває сутність та зміст діяльності фірм-посередників, особливості реалізації їх економічних інтересів тощо.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Сутність і зміст бізнес-співробітництва на ринку.

Зміст бізнес-співробітництва. Ринкова економіка як сукупність ринкових агентів у взаємодії. Роль ринкових агентів на ринку та зміст їх взаємодії. Типи ринків. Види посередників,

що беруть участь у каналах збуту. Поняття каналів збуту. Функції каналів збуту. Класифікація маркетингових каналів за рівнями та іншими ознаками.

Розмаїття бізнес-агентів на ринку, їх коротка характеристика. Посередники різних типів: транспортно-експедиційні, фінансово-кредитні, страхові, регулюючі та контролюючі організації, організації трудового забезпечення, складське господарство, організації з надання спеціалізованих послуг), коротка характеристика їх діяльності.

Тема 2. Ринок, кон'юнктура ринку, Сутність інфраструктури ринку та її місце в ринковій економіці

Поняття інфраструктури ринку. Елементи інфраструктури товарного ринку. Ринок як місце обмін товару. Товарний ринок. Поняття товару, тлумачення категорії «товар» в нормативних джерелах.

Поняття кон'юнктури ринку. Показники, що характеризують кон'юнктуру ринку. Типи ринкової кон'юнктури.

Інфраструктура товарного ринку та її місце в ринковій економіці. Поняття ринку. Поняття інфраструктури ринку. Елементи інфраструктури ринку та їх характеристика. Види додаткових операцій на ринку (комісійні, консигнації, агентські, брокерські, інформаційно-консультаційні).

Тема 3. Торгово-посередницька діяльність в інфраструктурі товарного ринку. Види посередників

Види посередників. Вибір каналів товароруку. Класифікація маркетингових посередників. Маркетингові посередники, їх роль.

Коротка характеристика діяльності ринкових посередників. Рекламні посередники в інфраструктурі товарного ринку. Види та функції рекламних агенцій. Фінансові посередники в інфраструктурі товарного ринку, їх класифікація та функції. Консалтинг: поняття, види, переваги. Інжинірингові та реінжинірингові послуги.

Тема 4. Місце торгівлі в ринковій економіці

Зміст торгівлі як економічної діяльності. Торгівля як економічна категорія, її сутність. Основні функції торгівлі як види економічної діяльності.

Суб'єкти торгівлі та їх характеристика. Види суб'єктів торговельної діяльності. Сфера роздрібно торгівлі, суб'єкти її діяльності. Суб'єкти діяльності сфери оптової торгівлі.

Сучасні тенденції розвитку торговельної мережі. Супермаркети. Дискаунтери. Розвиток торговельної мережі в Україні.

Економіка та статистика торгівлі. Основні показники діяльності оптової та роздрібно торгівлі. Поняття собівартості в торгівлі. Склад витрат. Формування прибутку у торгівлі. Результати діяльності підприємницьких та торговельних структур.

Тема 5. Макроорганізація оптової торгівлі

Економічна сутність, роль і функції оптової торгівлі в ринковому процесі. Форми та рівні організації оптової діяльності.

Загальна характеристика діяльності підприємств оптової торгівлі. Види суб'єктів оптової торгівлі, їх характеристика, призначення, функції. Типи та види підприємств, що функціонують на товарному ринку, їх класифікація та характеристика. Організація оптової закупівлі товарів та оптового продажу товарів. Послуги підприємств оптової торгівлі.

Оптові продовольчі ринки в комплексі інфраструктури товарного ринку.

Тема 6. Підприємства роздрібно́ї торгівлі

Роздрібна торгівля, сутність і роль. Класифікація підприємств роздрібно́ї торгівлі. Види підприємств торгівлі. Підприємства роздрібно́ї торгівлі: коротка характеристика їх діяльності за видами власності, формою організації, суб'єктами системи. Торговельна мережа. Сучасні тенденції розвитку торговельної мережі. Основні види торговельних комплексів. Основні представники торговельних мереж в Україні.

Тема 7. Основи мерчандайзингу

Сутність та зміст мерчандайзингу. Застосування технологій мерчандайзингу у виробництві та збуті. Основні цілі виробників і торговців у сфері мерчандайзингу. Елементи програми мерчандайзингу. Зміст і завдання програми мерчандайзингу.

Інструменти комунікацій в мерчандайзингу: дизайн магазину, планування магазину, реклами та інші засоби стимулювання збуту, колірне блокування, асортимент товарів, комплексні заходи. Іміджева складова мерчандайзингу.

Комунікаційні засоби просування на місцях продажу. Зовнішнє оформлення місця продажу. Внутрішні місця продажу. Оформлення та обладнання торгового залу. Особливості побудови торговельного залу. Звукова реклама. Місця викладення товару. Оформлення вітрин.

Тема 8. Організація біржово́ї торгівлі товарами. Аукціонна торгівля

Поняття та функції та права товарних бірж біржі. Історія створення і формування товарних бірж. Функціонування товарних бірж в Україні. Нормативна база функціонування товарних бірж в Україні. Закон України «Про товарну біржу».

Види біржових угод. Порядок проведення біржових торгів з реальним товаром. Умови поставки товарів.

Формування цін біржових угод. Біржове котирування цін.

Аукціони: сутність, види, порядок проведення.

Тема 9. Транспортно-експедиторська діяльність

Поняття транспортно-експедиторської діяльності. Нормативно-правова база транспортно-експедиторської діяльності. Договір транспортного експедирування та його особливості. Оплата послуг експедитора. Документальне підтвердження витрат експедитора. Види товарно-транспортних документів у міжнародному сполученні. Окремі права та обов'язки сторін.

Діяльність ЦТС «Ліски» як надавача транспортно-експедиторських послуг.

Податковий та бухгалтерський облік транспортно-експедиторських послуг.

Тема 10. Ринок транспортних послуг

Поняття та класифікація транспортних послуг. Класифікація перевезень. Класифікація неперевізних транспортних послуг. Особливості транспортної послуги. Умови функціонування ринку транспортних послуг. Основні принципи розвитку ринку транспортних послуг. Функції ринку транспортних послуг. Конкуренція на транспорті. Перспективи розвитку ринку транспортних послуг.

Структурна реформа АТ «Укрзалізниця».

Практичні заняття курсу передбачають виконання практичних задач, ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

Тематика практичних занять:

Практичне заняття №1. Ринок, кон'юнктура ринку. Сутність інфраструктури ринку та її місце в ринковій економіці.

Практичне заняття №2. Торгово-посередницька діяльність в інфраструктурі товарного ринку. Види посередників.

Практичне заняття №3. Місце торгівлі в ринковій економіці. Канали збуту, їх рівні.

Практичне заняття №4. Економіка та статистика торгівлі. Основні показники діяльності оптової та роздрібної торгівлі. Поняття собівартості в торгівлі. Склад витрат.

Практичне заняття №5. Макроорганізація оптової торгівлі

Практичне заняття №6. Підприємства роздрібної торгівлі

Практичне заняття №7. Основи мерчандайзингу

Практичне заняття №8. Організація біржової торгівлі. Аукціонна торгівля.

Практичне заняття №9. Транспортно-експедиторська діяльність

Практичне заняття №10. Ринок транспортних послуг. Показники діяльності транспортних підприємств

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал (до 12 балів).

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, виконанням практичних та ситуаційних завдань, відповідями на тестові питання, доповідями та ступенем залученості у дискусії. За практичне заняття студент може отримати від 5 до 10 балів (разом до 88 балів).

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються до 10 балів.

Студент отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент, становить 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Конспект лекцій.
3. [Google Classroom](#) «Інфраструктура товарного ринку (Бізнес-співробітництво на ринку» <https://classroom.google.com/c/NjYxNzg5MzM0MDk1>
4. [Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ](#).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Господарський кодекс України // Верховна Рада України: від 16.01.2003, № 436-IV зі змінами.
2. Цивільний кодекс України // Верховна Рада України: від 19.06.2003. № 980-IV.

3. Закон України «Про рекламу». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Yochai Benkler, From Consumers to Users: Shifting the Deeper Structures of Regulation Towards Sustainable Commons and User Access, 52 Fed. Comm. L.J. 561 (2000)/
5. Infrastructure Commons in Economic Perspective (by Brett M. Frischmann) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://firstmonday.org/article/view/1901/1783>
6. Батуріна М. Ринок: сутність, основні поняття і структура / М. Батуріна, В. Луков. – К., 2005. – 384 с.
7. Белявцев М.І. Інфраструктура товарного ринку / М.І. Белявцев, Л.В. Шестопалова. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 416 с.
8. Голошубова Н.О. Організація і технологія торгівлі / Н.О. Голошубова. -К.:КНТЕУ, 2010. – 189 с.
9. Голошубова Н.О. Організація торгівлі: підруч. -2-ге вид., перероб. та доп. / Н.О. Голошубова. - К.: Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2012. - 680 с.
10. Савощенко, А. С. Інфраструктура товарного ринку 2-ге вид, без змін [Текст]: підручник. К.: КНЕУ 2005.–336 с.
11. Шканова, О. М. Інфраструктура товарного ринку [Текст]: навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. -320 с.
12. Біржова діяльність : опорний конспект лекцій / Одарченко А.М., Сподар К.В., Лісніченко О.О. –Х. : ХДУХТ, 2017. – [Електронний ресурс] <https://studfile.net/preview/16463929/>
13. Савощенко, А. С. Інфраструктура товарного ринку [Текст]: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ А. С. Савощенко, В. М. Полонець.– К.: КНЕУ 2007. – 376 с.
14. Прокопенко, О.В. Інфраструктура товарного ринку. [Текст]: навч. посібник./ О.В. Прокопенко, В.Ю. Школа, О.О. Дегтяренко, С.М. Махнуша - К.: Центр учбової літератури, 2007. –296 с.
15. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Ю.П. Яковлев. – Херсон: Олді-плюс, 2009. -356 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Електронний ресурс: Господарський кодекс України, 436-IV/<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Електронний ресурс: Цивільний кодекс України, 435-IV/<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Розвиток торгівлі та захист прав споживачів. Міністерство економіки України. Доступно: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=f8d7a969-8127-439f-8843-63e2cf35ddae&tag=RozvitokTorgivli>
4. Регулювання товарного біржового ринку. Міністерство економіки України. Доступно: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=1b34acfa-e0c6-43e4-a32b-70ec5f3bf4b7&tag=ReguliuvanniaTovarnogoBirzhovogoRinku>
5. Електронний ресурс: Закон України «Про фінансовий лізинг» від 27.12.1997 р. / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-вр>
6. Електронний ресурс: ДСТУ 4303:2004 Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять / <http://www.dt-kt.com/natsionalniy-standart-ukrayini-dstu-4303-2004-rozdribna-ta-optova-torgivlya/>
7. Електронний ресурс: Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» / <https://kodeksy.com.ua/buh/psbo/16.htm>.
8. Електронний ресурс: Офіційний сайт АТ «Укрзалізниця» / <https://www.uz.gov.ua/>

9. Електронний ресурс: Центр «Ліски»: повний комплекс логістичних послуг / <http://www.liski.ua/ua/>

10. Електронний ресурс: Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність» / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)
[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#). У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «[Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#)».